

AKTIV PSIHOLOGIJA, SOCIOLOGIJA, FILOZOFIJA – UVODNA NAVODILA ZA DELO PRI POUKU, MERILA IN NAČINI OCENJEVANJA ZNANJA TER NAČRT OCENJEVANJA ZNANJA V ŠOLSLEM LETU 2025/26

Splošni del, ki velja za vse tri predmete

1. MOŽNOST POPRAVLJANJA NEGATIVNIH OCEN IN PRIDOBIVANJA MANJKAJOČIH OCEN za odsotne na dan pisnega ocenjevanja poteka v skladu s Šolskimi pravili ocenjevanja znanja Gimnazije Koper.

Rok bo določen izven pouka, in sicer:

- za popravljane in pridobivanje manjkajočih ocen iz 1. ocenjevalnega obdobja določi učitelj posameznega predmeta v dogovoru z dijaki rok v 14 dneh po zaključku 1. ocenjevalnega obdobja (rok se izvede kadarkoli v 2. ocenjevalnem obdobju),
- na koncu 2. ocenjevalnega obdobja (v zadnjih 14 dneh pouka),
- izjemoma se lahko učitelj v dogovoru z dijakom odloči za termine izven določenih rokov.

Na koncu šolskega leta je dijak, ki ni pridobil vseh predpisanih ocen, neocenjen in opravlja predpisan izpit.

2. ZAKLJUČEVANJE OCEN OB KONCU POUKA

Učitelj zaključi oceno po svoji presoji glede na dosežke in napredek dijaka. Za pozitivno zaključeno oceno pri predmetu mora dijak v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju znanja v srednjih šolah (9. člen) doseči minimalne standarde znanja.

Višanje zaključene ocene predmeta je možno samo ob koncu pouka, če učitelj presodi, da je to smiselno in upravičeno. Način ocenjevanja določi učitelj.

PSIHOLOGIJA V 2. LETNIKU (70 UR)

1. NAČINI DELA IN ZADOLŽITVE DIJAKOV

Pri pouku psihologije se od dijakov pričakuje aktivno sodelovanje pri pouku, prinašanje pripomočkov, opravljanje domačih nalog in primeren odnos do predmeta ter učitelja. Temeljna in obvezna literatura za dijake je učbenik:

- Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T., Curk, J. (2012). Uvod v psihologijo. Ljubljana: DZS.

2. NAČINI IN OBLIKE PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

V šolskem letu 2025/2026 dijaki pridobijo dve pisni oceni in eno ustno oceno. Pri pisnem in ustnem ocenjevanju se ocenjuje obravnavano snov. Pri ustnem ocenjevanju dijak izžreba tri vprašanja in nanje odgovori. V primeru, da je dijak po treh vprašanjih med oceno, lahko učitelj zastavi dodatno vprašanje. Dijak lahko pridobi dodatno oceno tudi iz kreditnih točk (priznanje na tekmovanju, izdelava seminarske naloge), vendar ta ne nadomesti pisnega ali ustnega ocenjevanja znanja.

Dijak pridobi eno pisno oceno v prvem ocenjevalnem obdobju (december) in eno pisno oceno v drugem ocenjevalnem obdobju (april/maj). Ustno oceno dijak pridobi v prvem ali drugem ocenjevalnem obdobju. Dijaki bodo z datumi pisnih ocenjevanj seznanjeni najkasneje do 12. 9. 2025.

Pri pisnem ocenjevanju znanja je dovoljena le uporaba pisala. Pri ustnem ocenjevanju znanja pripomočki niso dovoljeni. Izjema so dijaki s posebnimi potrebami, ki imajo uporabo pripomočkov jasno opredeljeno v odločbi o usmeritvi ali individualiziranem programu.

3. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Dijak/dijakinja pozna in reproducira osnovno psihološko terminologijo (pojme, definicije, teoretična izhodišča) in pomanjkljivo obnovi obravnavane teme (teorije, raziskave). Snovi ne povezuje med seboj, ne povezuje s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.

VSEBINSKI SKLOP	MINIMALNI STANDARD ZNANJA
Predmet in metode psihologije	Dijaki/dijakinje: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo psihologijo ter pojme duševni procesi, osebnost in vedenje • razmejijo psihologijo od drugih znanosti ter razlikujejo poklic psihologa od drugih sorodnih poklicev • razlikujejo med znanstvenim in neznanstvenim spoznavanjem • opišejo raziskovalne metode: eksperiment, introspekcija, ekstraspekcija • opišejo raziskovalne tehnike: vprašalnik, ocenjevalne lestvice
Osebnost	Dijaki/dijakinje: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojma osebnost in osebnostna lastnost, našteje štiri področja osebnostne strukture (temperament, značaj, sposobnosti, telesne značilnosti)
Spoznavni procesi	Dijaki/dijakinje: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo procese občutenje, zaznavanje, učenje, pomnjenje, mišljenje • opišejo in ponazorijo različne oblike učenja: klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje, modelno učenje, besedno učenje • naštejejo nekaj dejavnikov, ki vplivajo na učenje
Čustva	Dijaki/dijakinje: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem čustva, opišejo značilnosti čustev veselje, jeza, strah, žalost • razvrščajo čustva po različnih vidikih: vrednost/intenzivnost/aktivnost, temeljna in kompleksna čustva, afekti in razpoloženja • naštejejo nekaj prvin nebesednega izražanja čustev (način govora, govorica telesa)
Motivacija	Dijaki/dijakinje: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo motivacijski proces in naštejejo pojme potreba, motiv, cilj • opišejo hierarhijo motivov po Maslowu • razlikujejo frustracijo, konflikt in stres ter potek in posledice stresa • poznajo različne načine spoprijemanja z obremenitvami (konstruktivne in nekonstruktivne) ter osebnostno čvrstost • naštejejo nekaj obrambnih mehanizmov

PSIHOLOGIJA KOT IZBIRNI PREDMET NA MATURI (210 UR)

1. NAČINI DELA IN ZADOLŽITVE DIJAKOV

Pri pouku psihologije se od dijakov pričakuje aktivno sodelovanje pri pouku, prinašanje pripomočkov (učbenik, zapiski), opravljanje domačih nalog in primeren odnos do predmeta ter učitelja. Temeljna in obvezna literatura za dijake sta učbenika:

- Kompare, A., idr. (2012). Uvod v psihologijo. Ljubljana: DZS.
- Kompare, A., idr. (2011). Psihologija. Spoznanja in dileme. Ljubljana: DZS.

Dijaki izdelajo seminarsko nalogo, pri čemer so se v vseh fazah izdelavi dolžni držati rokov v skladu s koledarjem za izdelavo praktičnega dela izpita naloge pri splošni maturi 2026.

2. NAČINI IN OBLIKE PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Preverjanje in ocenjevanje znanja bo potekalo v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju znanja v srednjih šolah in Šolskimi pravili ocenjevanja znanja Gimnazije Koper. V šolskem letu 2025/2026 dijaki pridobijo štiri pisne ocene in eno ustno oceno. Tako v prvem kot tudi v drugem ocenjevalnem obdobju dijaki pridobijo dve pisni oceni, preizkus znanja bo sestavljen iz različnih kombinacij maturitetnih tipov nalog (naloge zaprtega tipa, strukturirane naloge odprtega tipa, strukturirani esej). Dijak lahko pridobi dodatno oceno tudi iz kreditnih točk (priznanje na tekmovanju), vendar ta ne nadomesti pisnega ali ustnega ocenjevanja znanja.

Pisna ocenjevanja znana bodo predvidoma potekala v oktobru 2025, decembru 2025, februarju 2026 in aprilu 2026. Dijaki bodo z datumi pisnih ocenjevanj seznanjeni najkasneje do 12. 9. 2025. Tip nalog pisnega ocenjevanja in vsebina se lahko prilagaja glede na obravnavano učno snov in zaznane potrebe dijakov po utrjevanju in nadgradnji snovi. Ustno oceno dijaki pridobijo v 1. ali 2. ocenjevalnem obdobju.

Pri pisnem ocenjevanju znanja je dovoljena le uporaba pisala. Morebitna izjema so dijaki s posebnimi potrebami, ki imajo uporabo pripomočkov jasno opredeljeno v odločbi o usmeritvi ali individualiziranem programu.

3. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

VSEBINSKI SKLOP	MINIMALNI STANDARD ZNANJA
Psihologija kot znanost	Dijaki/dijakinja: opredeli psihologijo in jo razmeji od drugih znanosti, opredeli duševne procese, osebnost in vedenje, opredeli glavne psihološke panoge, opredeli ekstraspekpcijo in introspekpcijo, opiše metodo eksperimenta, našteje in opiše raziskovalne tehnike (intervju, vprašalnik, ocenjevalne lestvice, psihološki test), pozna osnovne pojme zbiranja in obdelave podatkov (vzorec, reprezentativnost, frekvenca, mere srednje vrednosti, normalna porazdelitev, razpršenost)
Čustva	Dijak/dijakinja: opredeli čustva in ponazori značilnosti temeljnih čustev, razdeli čustva po različnih merilih, opiše nebesedno izražanje čustev, opredeli čustveno zrelost
Motivacija	Dijak/dijakinja: opredeli pojme potreba, motiv, cilj, opiše motivacijski proces, opiše hierarhijo motivov po Maslowu, opredeli pojem frustracija, konflikt, stres, našteje konstruktivne in nekonstruktivne načine spoprijemanja z duševnimi obremenitvami, opiše osebnostno čvrstost, opredeli in našteje nekaj obrambnih mehanizmov
Občutenje in zaznavanje	Dijak/dijakinja: opiše proces občutenja in zaznavanja, opiše absolutni in diferencialni prag, opiše načela zaznavne organizacije (lik in podlaga, bližina, podobnost, zaprtost), opredeli pozornost
Učenje in pomnjenje	Dijak/dijakinja: opredeli učenje, pomnjenje in pozabljanje, opiše oblike učenja (klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje, modelno učenje, besedno učenje), opiše vrste spomina, količinske in kakovostne spremembe, našteje dejavnike učenja
Mišljenje	Dijak/dijakinja: opredeli mišljenje in opiše oblike mišljenja, opiše stopnje razvoja mišljenja po Piagetu, opredeli ustvarjalnost in stopnje ustvarjalnega procesa
Osebnost	Dijak/dijakinja: opredeli osebnost, opiše področja osebnostnih lastnosti (telesne značilnost, temperament, značaj, sposobnosti), razlikuje med tipološkim in dimenzionalnim pojmovanjem osebnosti, opredeli inteligentnost, opiše faktorje po Thurstonovi teoriji, opredeli dednost in okolje kot temeljna dejavnika razvoja osebnosti, opiše glavne značilnosti osebnostnega razvoja po obdobjih (otročstvo, mladostništvo, odraslost), opredeli samopodobo in njena področja, našteje glavne teorije osebnosti
Medosebni odnosi	Dijak/dijakinja: opredeli socializacijo, skupino (formalno in neformalno), socialno vlogo, našteje in opiše vzgojne stile, opredeli prosocialno (sodelovanje in altruizem), proindividualno (asertivnost, egoizem, tekmovanje) in disocialno (agresivno) vedenje, opredeli pojma komunikacija in sporočanje, opredeli stališča, stereotipe in predsodke, opredeli vrednote, opiše ravni moralnega razvoja po Kohlbergu (prekonvencionalna, konvencionalna, postkonvencionalna)

PSIHOLOGIJA – skupna določila za psihologijo v 2. letniku in kot izbirni predmet na maturi

1. KRITERIJ ZA USTNO OCENJEVANJE ZNANJA

Kriteriji izhajajo iz treh ravni ciljev razvijanja spoznavnih kompetenc:

- Za oceno zadostno (2): dijak pozna in reproducira osnovno psihološko terminologijo (pojme, definicije, teoretična izhodišča) in pomanjkljivo obnovi obravnavane teme (teorije, raziskave). Snovi ne povezuje med seboj, ne povezuje s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.
- Za oceno dobro (3): dijak zna opredeliti vsebino ter izkaže osnovno razumevanje psiholoških spoznanj na teoretični ali praktični ravni. Pri tem so odgovori pomanjkljivi, pojmov ne zna analizirati in ne izkaže poglobljenega razumevanja.
- Za oceno prav dobro (4): dijak razume bistvo pojmov in izkaže sposobnost praktične uporabe spoznanj ter razloži odnose med pojavi. Pri izkazovanju znanja je samostojen. Pojme in procese opredeli na teoretični ravni in jih poveže s praktičnimi primeri.
- Za oceno odlično (5): dijak logično analizira problem, dele smiselno povezuje v celoto, primerja in kritično vrednoti ter utemeljuje spoznanja. Pri pojasnjevanju uporablja ustrezno psihološko terminologijo. Psihološke procese temeljito opredeli na teoretični ravni in jih povezuje z vsakdanjim življenjem.

2. KRITERIJ ZA PISNO OCENJEVANJE ZNANJA

<i>Odstotek doseženih točk</i>	<i>Ocena</i>
0 – 49%	nezadostno (1)
50 – 62%	zadostno (2)
63 – 75%	dobro (3)
76 – 88%	prav dobro (4)
89 – 100%	odlično (5)

4. IZBIRNE DEJAVNOSTI

Šolsko tekmovanje iz psihologije bo potekalo 9. 1. 2025. Glede na interes dijakov, bo v mesecu novembru in decembru potekalo mentorstvo (priprava na tekmovanje) izven rednih ur pouka. Prav tako bo ob morebitni uvrstitvi na državno tekmovanje (20. 3. 2026) po dogovoru z dijakom/i potekala dodatna priprava na državno tekmovanje v mesecu februarju in marcu.

5. DOPOLNILNI, PREDMETNI IN POPRAVNI IZPIT

Predmetni, popravni in dopolnilni izpit je pisni in traja 45 minut. Vsebino določi učitelj. Dijak, ki je na pisnem izpitu dosegel kriterije za pozitivno oceno, lahko oceno pisnega izpita zvišuje z ustnim zagovorom, vendar največ za eno oceno.

SOCIOLOGIJA V 3. LETNIKU (70 UR)

1. UVODNA NAVODILA IN LITERATURA

Pri pouku sociologije se od dijakov pričakuje aktivno sodelovanje pri pouku, opravljanje domačih nalog in sprotno zapisovanje snovi.

Obvezna literatura za dijake je učbenik (več avtorjev: Sociologija, učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju).

2. NAČRT OCENJEVANJA ZNANJA/ NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

V šolskem letu dijaki pridobijo tri pisne ocene in eno ustno oceno. Pisno ocenjevanje se opravlja novembra, januarja/februarja, aprila/maja), ocenjuje pa se poznavanje obravnavane snovi. Ustno oceno lahko dijak pridobi z zagovorom praktičnega /skupinskega dela oziroma s svojimi prispevki pri obravnavanju snovi tekom leta. Dijak lahko pridobi oceno tudi z izdelavo seminarske naloge, vendar ta ne nadomesti pisnega ocenjevanja znanja. Dijak mora pri predmetu sociologija pridobiti vse pisne ocene, razen v primeru daljše odsotnosti (bolezen, ...). V primeru daljše odsotnosti je lahko ocenjevanje po presoji učitelja tudi ustno.

3. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

VSEBINSKI SKLOP	MINIMALNI STANDARD ZNANJA
POSAMEZNIK – DRUŽBA – SOCIOLOGIJA	Dijakinja/dijak: Analizira vsakodnevne družbene fenomene z vidika vpetosti v družbene in kulturne okoliščine in oceni vlogo posameznika/posameznice v njih; razlikuje med vsakodnevnim in sociološkim obravnavanjem družbenih problemov; zna pojasniti različne pristope pri opredelitvi predmeta sociologije in načinov raziskovanja družbe ter različne pristope pri pojasnjevanju vloge posameznikom oziroma posameznice.
IDENTITETA IN KULTURA	Dijakinja/dijak: Pojasni proces socializacije (kor proces interakcije) z vidika posameznice/posameznika in družbe; pojasni in presodi vpliv različnih družbenih kontekstov in skupin (dejavnikov socializacije) na proces socializacije; pojasni načine poteka socializacije in spreminjanje pomena in vlog življenjskih obdobj v različnih družbah in kulturah; analizira pomen vrednot, norm, navad, nadzora in sankcij za delovanje posameznic in posameznikov ter družbe ter vzroke za spreminjanje in pluralizacijo kultur v sodobnih družbah
DRUŽBENE RAZLIČNOSTI IN NEENAKOSTI	Dijakinja/dijak: Pojasni pomen pripisanih in pridobljenih statusov: spol, starost, etnična pripadnost, razred, za posameznika in družbo in vrednoti njihov vpliv v sodobnih družbah; pojasni družbeno stratifikacijo in njene različne razlage in jih uporablja za presojo družbene stratifikacije v sodobni družbi; pojasni vzroke in različne razlage revščine in socialne izključenosti in jih uporablja za presojo v sodobnih družbah.
ODLOČANJE V SKUPNOSTI	Dijakinja/dijak: Preišče povezanost med močjo, politično oblastjo in odločanjem v skupnosti. Pozna principe delovanja moderne države, značilnosti in dileme demokracije. Zna pojasniti in presoditi pomen in način delovanja različnih subjektov v procesu odločanja znotraj države in v mednarodnem prostoru.
IZZIVI SODOBNEGA SVETA	Dijakinja/dijak: Pojasni procese globalizacije kot protislovnega procesa in njihove vplive na različna področja življenja in oceni priložnosti in glavne dejavnike tveganja razvoja sodobnih družb.
NAČINI IN METODE RAZISKOVANJA	Dijakinja/dijak: Razume značilnosti družboslovnega raziskovanja, pozna različne metode in tehnike raziskovanja v sociologiji ter se usposobi za uporabo in izdelavo enostavnejšega raziskovalnega načrta ali krajše raziskovalne naloge.

4. KRITERIJI ZA USTNO OCENJEVANJE ZNANJA

- Zadostno (2) – minimalni standard znanja: reprodukcija znanja je skopa, vendar vsebuje vsaj osnovne elemente poznavanja snovi, na katerih je mogoče graditi. Odgovarjanje na zastavljena vprašanja je zelo pomanjkljivo in ozko.
- Dobro (3): zna opredeliti vsebino, vendar je uporaba metod zelo omejena, ne upošteva različnih možnosti in vidikov, ne zna uporabljati virov, s katerimi bi bolje podkrepil izsledke
- Prav dobro (4): reprodukcija znanja zajema dojemanje bistva pojmov, navaja lastne primere, pri obnavljanju znanja je dijak samostojen. Komentira uporabljene metode.
- Odlično (5): izoblikuje logično razčlenjeno analizo problema, posamezni deli so smiselno povezani, pri pojasnjevanju pa je uporabljena natančna in dosledna uporaba socioloških pojmov. Dijak/inja pokaže sposobnost logičnega mišljenja in povezovanja pridobljenega znanja v celoto. Oblikuje predloge za možne drugačne rešitve problema.

5. KRITERIJ ZA POSAMEZNE PISNE OCENE:

50-64%	zadostno (2)
65-79%	dobro (3)
80-90%	prav dobro (4)
90-100%	odlično (5)

6. ZAKLJUČEVANJE OCEN OB KONCU POUKA

Pri zaključevanju ocen se poleg dijakovih dosežkov upošteva še odnos do dela (sodelovanje pri pouku, redno opravljanje domačih nalog in drugih obveznosti), samoiniciativnost in napredek dijaka. Dijak je pozitivno ocenjen, če doseže minimalne standarde in je bil ocenjen iz vseh sklopov.

7. DOPOLNILNI, PREDMETNI IN POPRAVNI IZPIT

Predmetni izpit, popravni in dopolnilni izpit je lahko samo pisni in traja od 45 minut. Vsebina in način sta določena po učiteljevi presoji. Učitelj lahko po svoji presoji določi tudi ustni zagovor izpita.

SOCIOLOGIJA KOT IZBIRNI PREDMET NA MATURI (210 UR)

1. UVODNA NAVODILA

Kot navedeno v LUP-u 2025/26 in Katalogu za maturo pri predmetu sociologija oz. učbeniku za sociologijo Sociologija kot izbirni predmet v 4.letniku učna snov zajema 8 socioloških tem oz. poglavij ter 6 poglavij Uvoda v sociologijo.

2. SEZNAM UČNIH GRADIV

- Počkar, M. in Tavčar Krajnc, M. (2024): Sociologija, DZS, Ljubljana.
- Počkar, M. idr. (2024): Uvod v sociologijo, DZS, Ljubljana.

Priporočeno je, da imajo dijaki ustrezen učbenik vedno s sabo in/ali si delajo zapiske.

3. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

VSEBINSKI SKLOP	MINIMALNI STANDARD ZNANJA
DRUŽBA - ZDRAVJE, TELO, BOLEZEN	Dijakinja/dijak: Pojasni družbeno konstrukcijo telesa in zdravja, razloži družbene vidike telesa in presodi spreminjanje odnosa do zdravja in telesa, zdravstvene oskrbe in vloge medicine v sodobni družbi.
DRUŽINA	Dijakinja/dijak: Znajo pojasniti pomen družin za posameznico/posameznika in družbe, pojasnijo dileme glede univerzalnosti družin, različne principe oblikovanja in funkcij družin in presoditi spremembe družin v sodobnih družbah.
ŠOLANJE	Dijakinja/dijak: Pojasni šolo kot družbeno institucije z različnimi funkcijami, različne razlage vloge in pomenov šole, presodi vpliv različnih dejavnikov na šolsko uspešnosti in njeno povezanost z družbenimi neenakostmi ter načine spreminjanja šole in šolanja v sodobni družbi.
RELIGIJA IN VEROVANJSKI SISTEMI	Dijakinja/dijak: Pojasni religijo, različne razlage religij, njenih funkcij in sestavin ter analizirajo in ovrednotijo procese spreminjanj religij v sodobnih družbah.
ODKLONSKOST IN KRIMINALITETA	Dijakinja/dijak: Razlikuje med kriminalom in odklonskostjo, pojasni in presodi različne razlage kriminalitete in odklonskosti, načine spoprijemanja s kriminalom.

MNOŽIČNI MEDIJI IN KOMUNIKACIJE	Dijakinja/dijaki: Pojasnijo in presojujejo vlogo in pomen množičnih in komunikacijskih tehnologij v sodobni družbi, analizirajo prezentacije različnih družbenih skupin v množičnih medijih in spremembe, ki jih povzročajo globalizacija.
ZNANOST – DRUŽBENI RAZVOJ IN EKOLOŠKA VPRAŠANJA	Dijakinja/dijak: Pojasnijo večplastno vlogo znanosti in tehnologije in protislovnega vpliva na družbeni razvoj, presojujejo koncepcijo in možnosti trajnostnega razvoja in etične dileme, ki jih poraja razvoj znanosti in tehnologije.
DELO, MODERNE DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN PROSTI ČAS	Dijakinja/dijak: Pojasni spreminjanje sfere dela, zaposlitev in ekonomije v sodobnih družbah in presodi posledice teh sprememb za družbo, življenje posameznic in posameznikov, raziščejo vpliv sprememb na družbeno neenakost, povezanost dela in prostega časa za različne družbene skupine in pomen družbenih organizacij v sodobnih družbah.

4. NAČINI IN KRITERIJI OCENJEVANJA ZNANJA

Dijak mora pridobiti vsaj 4 ocene v šolskem letu (pisno ocenjevanje znanja – 2 tipa nalog: strukturirana vprašanja in esejski tip). Pisno ocenjevanje znanja bo izvedeno novembra 2024 (strukturirani test), januarja 2024 (esejska vprašanja) ter marca 2025 (predmaturitetni preizkus). Ustno ocenjevanje (po dogovoru med učiteljem in dijakom oz. po abecednem zaporedju) z eno oceno v obeh ocenjevalnih obdobjih.

Preverjanje in ocenjevanje znanja poteka v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja. Dijaki ocene pridobijo v pisni obliki, preko dveh tipov nalog in sicer preko strukturiranih vprašanj, kjer izmed obravnavanih tem odgovarjajo na dve ter preko esejskega tipa naloge, kjer izbirajo izmed največ petih tem in prav tako odgovarjajo na dve.

Pri vprašanih strukturiranega tipa morajo dijaki za pozitivno oceno dobiti najmanj 50% (točk), za oceno dobro 60% , prav dobro 75% in odlično 90%. Ocenjevanje oz. vrednotenje znanja pri nalogah s strukturiranimi vprašanji in esejskimi vprašanji upošteva kriterije po navodilih za ocenjevanje znanja iz predmeta sociologija na maturi ter kriterije kot so navedeni v predmetnem katalogu za sociologijo kot izbirni predmet na maturi.

FILOZOFIJA V 4. LETNIKU (70 UR)

1. MERILA ZA OCENJEVANJE

- **Odlično:** Dobro obvlada filozofsko terminologijo (npr. dialektika, materializem, gnoseologija) in zna analizirati filozofske pojme (npr. bivajoče, konkretno, svoboda) in utemeljevati svoje trditve. Zna razložiti obravnavane filozofske probleme, jih povezati z ustreznimi avtorji in s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami. V novih vsebinah odkriva filozofske probleme, jih naveže na že poznane. Včasih odkrije tudi izvirne rešitve.
- **Prav dobro:** Solidno obvlada filozofsko terminologijo in zna analizirati filozofske pojme ter utemeljevati svoje trditve, čeprav lahko včasih tudi pozabi na utemeljitev. Zna razložiti obravnavane filozofske probleme, jih povezati z obravnavanimi avtorji in s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami. V novih vsebinah včasih odkrije filozofske probleme in jih naveže na že poznane.
- **Dobro:** Pozna filozofsko terminologijo in poskuša analizirati filozofske pojme, praviloma ne utemeljuje svojih trditve. Zna okvirno obrazložiti obravnavane filozofske probleme, čeprav gre bolj za obnovo obravnavane snovi, ki je tudi ne razume vselej (kar se kaže v pomanjkljivih izpeljavah, nelogičnosti odgovorov ipd.) Skorajda ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami.
- **Zadostno:** Pozna nekaj filozofske terminologije. Zna le okvirno, približno in pomanjkljivo obnoviti obravnavano snov in komaj kdaj kaj razume. Ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.
- **Nezadostno:** Komajda (ali sploh ne) pozna filozofsko terminologijo. Ne zna obnoviti obravnavane snovi, ne razume filozofskih problemov in avtorjev, čeprav včasih lahko navrže kakšen pravilen podatek ali dejstvo.

2. MINIMALNI STANDARDI PO VSEBINSKIH SKLOPIH

- Kaj je filozofija?
Obvlada osnovne pojme (npr. pojem, abstraktno, konkretno, indukcija, dedukcija) in zna pojasniti bistveno razliko med mitološkim in filozofskim načinom mišljenja.
- Kaj naj storim?
Pozna osnovne etične pojme (npr. teleološka in deontološka etika, avtonomna in heteronomna etika) in zna vsaj v grobem predstaviti temeljna stališča s področja etike.
- Kaj lahko vem?
Pozna osnovne epistemološke pojme (npr. racionalizem, empirizem, agnosticizem, skepticizem) in zna vsaj približno predstaviti temeljna filozofska stališča s področja spoznavne teorije.

Za doseganje minimalnega standarda mora dijak poznati osnovno filozofsko terminologijo. Zna le okvirno, približno in pomanjkljivo obnoviti obravnavano snov in komaj kdaj kaj razume. Ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.

3. OBLIKE IN NAČINI OCENJEVANJA ZNANJA

Dijaki pridobijo po eno pisno oceno v drugem konferenčnem obdobju (predvidoma februarja ali marca) in po eno ustno oceno na konferenčno obdobje. Obe obliki ocenjevanja znanja sta napovedani. Potekata ob zaključenem večjem sklopu snovi.

Dijaki popravljajo ocene v skladu s 5. členom šolskega pravilnika o ocenjevanju znanja.

Za pozitivno zaključno oceno mora biti dijak pozitivno ocenjen pri vsaj dveh od treh sklopov snovi.

4. POPRAVNI, PREDMETNI IN DOPOLNILNI IZPITI

Izpit poteka ustno in traja 20 minut. Pri dopolnilnem izpitu lahko dijak odgovarja samo na tisti sklop snovi, iz katerega je neocenjen.

FILOZOFIJA KOT IZBIRNI PREDMET NA MATURI

1. MERILA ZA OCENJEVANJE

- **Odlično:** Dobro obvlada filozofsko terminologijo (npr. dialektika, materializem, gnoseologija) in zna analizirati filozofske pojme (npr. bivajoče, konkretno, svoboda) in utemeljevati svoje trditve. Zna razložiti obravnavane filozofske probleme, jih povezati z ustreznimi avtorji in s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami. V novih vsebinah odkriva filozofske probleme, jih naveže na že poznane. Včasih odkrije tudi izvirne rešitve.
- **Prav dobro:** Solidno obvlada filozofsko terminologijo in zna analizirati filozofske pojme ter utemeljevati svoje trditve, čeprav lahko včasih tudi pozabi na utemeljitev. Zna razložiti obravnavane filozofske probleme, jih povezati z obravnavanimi avtorji in s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami. V novih vsebinah včasih odkrije filozofske probleme in jih naveže na že poznane.
- **Dobro:** Pozna filozofsko terminologijo in poskuša analizirati filozofske pojme, praviloma ne utemeljuje svojih trditvev. Zna okvirno obrazložiti obravnavane filozofske probleme, čeprav gre bolj za obnovo obravnavane snovi, ki je tudi ne razume vselej (kar se kaže v pomanjkljivih izpeljavah, nelogičnosti odgovorov ipd.) Skorajda ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami.

- Zadostno: Pozna nekaj filozofske terminologije. Zna le okvirno, približno in pomanjkljivo obnoviti obravnavano snov in komaj kdaj kaj razume. Ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.
- Ne zadostno: Komajda (ali sploh ne) pozna filozofsko terminologijo. Ne zna obnoviti obravnavane snovi, ne razume filozofskih problemov in avtorjev, čeprav včasih lahko navrže kakšen pravilen podatek ali dejstvo.

2. MINIMALNI STANDARDI

Pozna nekaj filozofske terminologije. Zna le okvirno, približno in pomanjkljivo obnoviti obravnavano snov in komaj kdaj kaj razume. Ne povezuje snovi s svojim predhodnim znanjem in izkušnjami, ne utemeljuje.

3. OBLIKE IN NAČINI OCENJEVANJA ZNANJA

Pri izbirnem predmetu poteka pisno preverjanje in ocenjevanje v obliki eseja, saj gre za pripravo na maturo. Prvi esej bomo pisali decembra, ostale pa v februarju, marcu, aprilu in maju. Pogoji pisanja in kriteriji ocenjevanja so povsem v skladu s tistimi, ki so zapisani v maturitetnem katalogu za filozofijo.

Dijaki popravljajo ocene v skladu s 5. členom šolskega pravilnika o ocenjevanju znanja.

Za pozitivno zaključno oceno mora biti dijak pozitivno ocenjen tako pri rednem, kot tudi pri izbirnem delu predmeta.

4. POPRAVNI, PREDMETNI IN DOPOLNILNI IZPITI

Izpit poteka pisno (v obliki eseja) in traja 120 minut. Pri dopolnilnem izpitu lahko dijak odgovarja samo na tisti sklop snovi, iz katerega je neocenjen.

Člani aktiva

Marina Makor (psihologija)

Lilijana Bojanić (sociologija)

Barbara Mavrič (sociologija)

Boris Palčič (sociologija, filozofija)

Koper, 27. 8. 2025

Vodja aktiva: Marina Makor